

Smjernice za Akcijski plan energetske i klimatske održivosti razvitka (SECAP) -

Oснаživanje lokalnih vlasti za klimatske i energetske aktivnosti

Akcijski plan energetske i klimatske održivosti (SECAP) strateški je planski dokument koji lokalnim zajednicama služi kao putokaz za smanjenje emisija stakleničkih plinova, povećanje energetske učinkovitosti i prelazak na obnovljive izvore energije.

Potreba za SECAP-ovima proizlazi iz globalnog izazova klimatskih promjena. Klimatske promjene predstavljaju značajnu prijetnju našem okolišu, gospodarstvima i zajednicama. Kako bi se ublažili rizici i izgradila održiva budućnost, potrebni su zajednički napori na svim razinama upravljanja.

Cilj ovih smjernica je pružiti jedinicama lokalne samouprave opće razumijevanje SECAP-a, njegove uloge u klimatskim politikama, kao i načina financiranja.

Dodatno cilj smjernica je pojasniti jedinicama lokalne samouprave važnost njihova angažmana u oblikovanju klimatskih politika.

Jedinice lokalne samouprave (JLS-ovi) mogu biti pokretači i nositelji energetske tranzicije te znatno doprinijeti energetske neovisnosti lokalnih zajednica. Djelujući lokalno, mogu doprinijeti dobrobiti svojih građana te istovremeno podržati globalnu borbu protiv klimatskih promjena jer su mnogi aspekti klimatskih mjera, poput potrošnje energije, transporta i gospodarenja otpadom, u njihovoj nadležnosti. Stoga SECAP-i predstavljaju ključan alat JLS-a u rješavanju klimatskih promjena i promicanju prakse održive energije i klimatske otpornosti. Stvaranjem individualnih planova prilagođenih specifičnom kontekstu i potrebama, te njihovom provedbom, jedinice mogu voditi svoje zajednice prema održivijoj i otpornijoj budućnosti.

JLS i SECAP

1. RAZUMIJEVANJE ULOGE SECAP-a

Sporazum gradonačelnika za klimu i energiju (engl. *The Covenant of Mayors*) dobrovoljna je inicijativa koja okuplja tisuće jedinica lokalnih samouprava te se temelji na tri ključna aspekta energetske i klimatske politike: ublažavanju i prilagodbi klimatskim promjenama te pristupu sigurnoj, održivoj i pristupačnoj energiji.

U roku od dvije godine od priključenja Sporazumu, potpisnici Sporazuma se obvezuju donijeti Akcijski plan održivog energetskeg razvoja i prilagodbe klimatskim promjenama (SECAP). Pristupanje Sporazumu gradonačelnika je početak dugoročnog procesa poboljšanja energetske i klimatske politike jer se potpisnici obvezuju na kontinuirano izvještavanje o stanju provedbe planiranih mjera.

Razvoj SECAP-a se oslanja na saznanja iz referentnog inventara emisija (BEI) i rezultate analize rizika i procjene ranjivosti na utjecaje klimatskih promjena (RVA). SECAP je potrebno revidirati po potrebi i u skladu s lokalnim uvjetima kako bi pružio okvir za lokalno djelovanje kao odgovor na klimatske promjene. Plan treba biti usuglašen s institucionalnim i zakonskim okvirima na EU, nacionalnoj i lokalnoj razini.

2. FUNKCIJE SECAP-a

- a. **Identificiranje prioriteta:** SECAP-ovi pomažu JLS-ovima da identificiraju prioritetna područja za djelovanje, kao što su energetska učinkovitost, promicanje obnovljive energije, održivi transport i gospodarenje otpadom.
- b. **Postavljanje ciljeva:** SECAP-ovi uspostavljaju specifične ciljeve za smanjenje emisija i promicanje prakse održive energije, dajući jasan smjer za lokalne inicijative.
- c. **Planiranje i donošenje odluka:** SECAP-ovi usmjeravaju procese donošenja odluka ocrtavajući strategije, politike i mjere koje treba provesti u određenom vremenskom okviru.
- d. **Raspodjela resursa:** SECAP-ovi pomažu JLS-ovima da učinkovito raspodijele resurse utvrđivanjem izvora financiranja, partnerstava i mogućnosti suradnje.

3. RAZVOJNE POTREBE I POTENCIJALI

Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda.
Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost projektnih partnera

Potencijalne upotrebe SECAP-a:

- a. **Razvoj politika:** SECAP-ovi služe kao osnova za razvoj politika i propisa koji se odnose na energiju, klimu i održivost na lokalnoj razini.
- b. **Provedba projekta:** SECAP-ovi pružaju okvir za provedbu projekata i inicijativa koje promiču prakse održive energije i smanjuju emisije stakleničkih plinova.
- c. **Angažman dionika:** SECAP-ovi olakšavaju angažman dionika, uključujući stanovnike, tvrtke, nevladine organizacije i druge vladine agencije, radi suradnje na inicijativama održivosti.
- d. **Zagovaranje i financiranje:** SECAP-ovi se mogu koristiti za zagovaranje financiranja, bespovratnih sredstava i potpore nacionalnih i međunarodnih agencija, kao i subjekata iz privatnog sektora.

4. OSNOVNA OBILJEŽJA PODRUČJA OBUHVATA

Pojedini Akcijski plan odnosi se na zemljopisno područje lokalne vlasti te bi SECAP trebao uključivati aktivnosti koje se tiču javnog i privatnog sektora. Uloga javnih tijela predstavlja uzor pri uvođenju mjera vezanih uz vlastite zgrade i objekte, vozni park, i ostalo. Ciljani sektori su sektor zgradarstva, prometa i javne rasvjete. Posebno su uzeti u obzir sektori visoke potrošnje i emisija te oni u kojima lokalna vlast može dugoročno utjecati na potrošnju energije, održivu javnu nabavu i promjene u obrascima potrošnje.

5. ANALIZA ULAZNIH PODATAKA POVEZANIH S ENERGIJOM I KLIMOM

U svrhu razvoja SECAP-a potrebno je:

- a. Provesti energetske pregled za procjenu trenutnih obrazaca potrošnje energije, izvora i emisija unutar jedinice lokalne samouprave.
- b. Prikupiti i analizirati podatke o potrošnji energije, obrascima prijevoza, gospodarenju otpadom i drugim relevantnim sektorima kako biste identificirali područja za poboljšanje i odredili prioritetne akcije.
- c. Uspostaviti sustav za kontinuirano prikupljanje podataka i praćenje napretka i ocjenu učinkovitosti provedenih mjera.

Na temelju analize ulaznih podataka potrebno je:

- a. Postaviti jasne i mjerljive ciljeve za smanjenje emisija stakleničkih plinova, povećanje energetske učinkovitosti i promicanje obnovljivih izvora energije unutar jedinice lokalne samouprave.
- b. Definirati specifične ciljeve i rokove za postizanje postavljenih ciljeva.
- c. Osigurati usklađenost ciljeva s nacionalnim i međunarodnim klimatskim obvezama i politikama.

6. STRUKTURA SECAP-a

SECAP struktura nužno treba uključivati:

- a. **Referentni inventar emisija** za praćenje aktivnosti ublažavanja učinaka klimatskih promjena (engl. *Baseline Emission Inventory – BEI*)
- b. **Mjere ublažavanja učinaka klimatskih promjena** (eng. *Mitigation*)
- c. **Analizu rizika i procjene ranjivosti** na utjecaje klimatskih promjena (engl. *Climate Change Risk and Vulnerability Assessment – RVA*)
- d. **Mjere prilagodbe klimatskim promjenama** (eng. *Adaptation*)

7. VODIČ ZA IZRADU SECAP-a

Vodič 'How to develop a Sustainable Energy and Climate Action Plan (SECAP)', razvijen u Joint Research Centre-u (JRC) Europske komisije, navodi principe i preporuke koje omogućuju lokalnim vlastima da započnu s aktivnostima na način koji najbolje odgovara njihovim specifičnim okolnostima i uvjetima. Vodič je podijeljen u tri dijela:

- a. Cjelokupni proces SECAP-a; strateška pitanja izrade plana po koracima,
- b. Procjene općina kao preduvjet za izradu SECAP-a; izrada referentnog inventara emisija i izrada analize rizika i procjene ranjivosti pojedinih sektora na utjecaje klimatskih promjena,
- c. Opis tehničkih pitanja, mjera i politika koje na lokalnoj razini može provesti lokalna vlasti; dobre prakse ublažavanja i prilagodbe na klimatske promjene; osvrt na financiranja SECAP-a.

8. INDIKATIVNI POKAZATELJI PROVEDBE

Kako bi se Plan uspješno provodio, potrebno je razviti mehanizam praćenja i izvješćivanja za ocjenjivanje uspješnosti provedbe definiranih aktivnosti na temelju ostvarenja postavljenih indikatora. Potrebno je definirati ključne indikatore uspješnosti prema ciljevima SECAP-a te redovito pregledavati i ažurirati SECAP na temelju evaluacije provedenih mjera. Izvješća o napretku se moraju dijeliti kako bi se osigurala transparentnost i odgovornost u provedbi SECAP-a.

9. ULOGA JEDINICA LOKALNE SAMOUPRAVE NAKON DONOŠENJA SECAP-a:

- a. **Provedba i praćenje:** Jedinice lokalne samouprave odgovorne su za provedbu mjera navedenih u SECAP-u i praćenje napretka u postizanju postavljenih ciljeva.
- b. **Suradnja i partnerstva:** JLS-ovi igraju ključnu ulogu u izgradnji partnerstava s relevantnim dionicima, kao što su dobavljači energije, nevladine organizacije i organizacije zajednice

- c. **Obrazovanje i podizanje svijesti:** Jedinice lokalne samouprave su ključne u podizanju svijesti stanovništva, poduzeća i institucija o klimatskim promjenama, očuvanju energije i održivim praksama kroz obrazovne kampanje i radionice. Potrebno je poticati angažman zajednice i sudjelovanje u razvoju i provedbi SECAP-a za promicanje kulture ekološke odgovornosti.
- d. **Promicanje obnovljive energije:** Identificiranje prilike za promicanje i povećanje korištenja obnovljivih izvora energije, poput sunca, vjetra, biomase i geotermalne energije. Razvijanje politike i poticanje instalacije sustava obnovljive energije u stambenim, poslovnim i javnim zgradama.
- e. **Izveštavanje i evaluacija:** Odgovorni su za redovito izvještavanje o napretku provedbe SECAP-a, ocjenjivanje učinkovitosti mjera i ažuriranje plana prema potrebi.

Klimatska otpornost, održivost i blagostanje lokalnih zajednica ovise u mnogome o JLS-ovima koji njima upravljaju. Aktivnosti definirane kroz SECAP će generirati koristi kao što su porast projekata obnovljivih izvora energije, veću energetska neovisnost te stvaranje novih mogućnosti zapošljavanja. S obzirom na izazove koje postavljaju klimatske promjene i sve veće cijene energije, ova će ulaganja u bliskoj budućnosti donijeti značajan povrat. Kroz aktivno uključivanje u procese energetske tranzicije, općine pridonose ekološkom, energetska i financijskom prosperitetu lokalnih zajednica, a istovremeno imaju globalni utjecaj u borbi protiv klimatskih promjena.

Strategija zelene urbane obnove

1. UVOD

Strategija zelene urbane obnove strateška je podloga koja se odnosi na ostvarenje ciljeva razvoja zelene infrastrukture, integraciju rješenja u skladu s prirodom” (Eng. nature-based solution – NBS) rješenja, unaprjeđenje kružnog gospodarenja prostorom i zgradama, ostvarenje ciljeva energetske učinkovitosti, prilagodbe klimatskim promjenama i jačanje otpornosti na rizike. U pravilu se donosi za razdoblje od 5 do 10 godina i od značaja je za jedinice lokalne samouprave.

2. OD PROGRAMA DO STRATEGIJE: Promicanje zelene urbane infrastrukture za održive i otporne gradove

Program razvoja zelene infrastrukture u urbanim područjima je službeni dokument Ministarstva prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine koja ima za cilj promicanje i implementaciju zelenih infrastrukturnih projekata u gradskim područjima. Ovaj program fokusira se na stvaranje

održivih, zdravih i ekološki prihvatljivih urbanih prostora kroz integraciju prirodnih elemenata i ekoloških funkcija u gradsku infrastrukturu.

Program ima niz ciljeva i mjera usmjerenih na razvoj zelenih površina, urbanih vrtova, parkova, biciklističkih staza, krovova s vegetacijom te drugih oblika zelene infrastrukture. Također, program se bavi promicanjem očuvanja biološke raznolikosti, poboljšanjem kvalitete zraka i vode, smanjenjem toplinskog otoka te povećanjem otpornosti urbanih područja na klimatske promjene.

Temeljem Programa je nastala potreba za **Strategijom zelene urbane infrastrukture**.

3. RAZLIKA STRATEGIJE ZELENE URBANE OBNOVE I SECAP-A

Strategija zelene urbane obnove je dokument koji sadrži smjernice za obnovu urbanih područja s ciljem postizanja održive, energetske učinkovite i ekološki prihvatljive urbane infrastrukture. Ova strategija obuhvaća različite aspekte, uključujući energetske učinkovitost zgrada, prometne sustave, upravljanje otpadom, obnovljive izvore energije i druge komponente koje doprinose održivom razvoju gradova.

S druge strane, SECAP je specifičan dokument koji se odnosi na planiranje i provedbu mjera za energetske učinkovitost i prilagodbu klimatskim promjenama na lokalnoj razini. SECAP je obavezan za gradove koji su se pridružili Sporazumu gradonačelnika, što je inicijativa koja okuplja lokalne samouprave u cilju smanjenja emisija stakleničkih plinova i poboljšanja energetske održivosti.

SECAP uključuje konkretne aktivnosti, ciljeve i mjere za smanjenje emisija stakleničkih plinova, povećanje energetske učinkovitosti, promicanje obnovljivih izvora energije te prilagodbu lokalnih sustava i infrastrukture na klimatske promjene. Ovaj akcijski plan često ima vremenski okvir i definira odgovornosti, resurse i praćenje napretka u postizanju ciljeva.

Dakle, glavna razlika između Strategije zelene urbane obnove i SECAP-a je u tome što strategija obuhvaća širi spektar održivih urbanih obnova i infrastrukturnih aspekata, dok je SECAP specifičan akcijski plan za energetske održivost i prilagodbu klimatskim promjenama na lokalnoj razini.

